

ISSN 2224-8609

ВІСНИК

**ВОЛИНСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

№11

2015

Голова редакційної колегії:

Оксанич О.

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Волинського інституту економіки та менеджменту.

Заступник голови редакційної колегії:

Горбовий А.

д.т.н., професор, академік Академії економічних наук України та Інженерної академії України, ректор Волинського інституту економіки та менеджменту.

Члени редакційної колегії:

Шумлянський В.

д.г-м.н., професор кафедри суспільно-економічних та гуманітарних дисциплін Волинського інституту економіки та менеджменту, заслужений діяч науки і техніки;

Кров'як А.

д.е.н., професор кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності Волинського інституту економіки та менеджменту, академік Академії економічних наук України;

Школа І.

д.е.н., професор, заслужений діяч науки і техніки, академік Інженерної академії України, завідувач кафедри економіки та менеджменту Інституту туризму Федерації професійних спілок України;

Липчук В.

д.е.н., професор, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри статистики та аналізу, директор навчально-наукового інституту економіки АПК Львівського національного аграрного університету;

Гарасим П.

д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, декан обліково-економічного факультету Львівської державної фінансової академії;

Качала Т.

д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ректор Черкаського державного технологічного університету;

Телюс Я.

доктор, професор, ректор, Staropolska szkoła wyższa w Kielcach (м. Кельце, Республіка Польща);

Цібакова В.

доктор, професор, ректор, Vysoká škola ekonomie a manažmentu verejnej správy v Bratislave (м. Братислава, Словачька Республіка);

Вічіч С.

доктор, ректор, Висока Хотелијерска школа (м. Белград, Республіка Сербія);

Штефко Р.

доктор, професор, декан факультету менеджменту, Prešovská univerzita v Prešove (м. Прешов, Словачька Республіка);

Іллієв І.

д.ю.н., професор, ректор, Частен професионален колеж «Света София» (м. Софія, Республіка Болгарія);

Магда Р.

доктор, директор інституту економіки, методології та інформатики, Károly Róbert College (м. Дьєндьеш, Угорщина);

Ченчяла Ю.

доктор, ректор, Vysoká škola podnikání (м. Острава, Чеська Республіка);

Гурняк К.

доктор, професор, ректор, Nadbużańska Szkoła Wyższa im. Marka J. Karpia (м. Семятиче, Республіка Польща);

Вежбєнєц В.

доктор, професор, ректор, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu (м. Ярослав, Республіка Польща).

Спулбер Д.

доктор, дослідник кафедри соціальних та політичних наук, Університет Генуї (м. Генуя, Італія).

Відповідальний секретар:

Степанюк О.

к.т.н., доцент кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності, член-кореспондент Академії економічних наук України, перший проректор Волинського інституту економіки та менеджменту.

Збірник зареєстрований

Міністерством юстиції України 26.05.2011

Засновник збірника

Волинський інститут економіки та менеджменту

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ №18123-6923Р

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України

(економічні науки) на підставі наказу МОН України від 26.05.2014 р. № 462

Видавець:

Волинський інститут економіки та менеджменту

Адреса:

вул. Електроапаратна, 3, м. Луцьк, 43020

тел./факс.: (0332) 78-98-33

e-mail: visnyk.viem@viem.edu.ua.

Рекомендовано до друку Вченою радою Волинського інституту економіки та менеджменту

(протокол № 6 від 28 лютого 2015 р.)

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатись з позицією редколегії збірника. Автори несуть відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Скриль В.В., Поденко Д.П. СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ СИСТЕМИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	231
Стельмащук Л.С. ЗАСТОСУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ЗАДАЧІ В ЕКОНОМІЦІ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ	245
Студінська Г.Я. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ БРЕНДУ.....	255
Судин Ю.А. ОБЛІК ГУДВІЛУ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЛЕВАНТНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ....	271
Фаловська І.Д. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ІННОВАЦІЙНОЇ МАТЕРІАЛОЗБЕРІГАЮЧОЇ ТА ПРИРОДООХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	280
Фесун А.С. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ПЕРЕДІНВЕСТИЦІЙНІЙ СТАДІЇ ПРОЕКТУВАННЯ.....	286
Франишина С.Ю. КОНТРОЛЬНО-РЕГУЛЯТИВНА ФУНКЦІЯ – ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМУ СТИМУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ.....	296
Хілуха О.А. СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	303
Храпкина В.В. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ	309
Чубар М.М. ОЦІНКА ВНУТРІШНЬОГО ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	326
Шулик Ю.В. БЮДЖЕТНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ЗМІН.....	333
Ярмош О.В. ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ РЕГІОНУ.....	344
Машканцева С.О. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОГО СУДНОПЛАВНОГО КОМПЛЕКСУ	352

4. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. -- 254 с. с. 155,
5. Нижник І. В. Багатопараметрична полікритеріальна система оцінки та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства / І. В. Нижник // Вісник Хмельницького національного університету (економічні науки), 2012. – № 3, Т. 1. – с. 39-43. с. 42-43,
6. Lange MM A comparison of estimators for respondent-driven sampling / Abstract of the thesis for the degree Master of Science in Statistics University of California, Los Angeles 2014 / [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://statistics.ucla.edu/theses/uclastat-thesis-2014>
7. Панченко Н. Г. Стратегічне планування і синергетичний ефект / Н.Г. Панченко // Коммунальное хозяйство городов. – К., 2007. – Вип. 77. – С. 225-229, с. 228-229;
8. Перерва П. Г. Синергетичний ефект бенчмаркінгу конкурентних переваг / П. Г. Перерва, Н. П. Ткачова // Маркетинг і менеджмент інновацій . – 2011. – № 4(1). – С. 55-66. с. с. 62;
9. Ковальов А.В. Синергія. Синергетичний ефект / А.В.Ковальов, К. Гальченко // Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Альянс наук: учёный –учёному», 15-16 березня 2012 р. // [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_03_15/ek1_kovalev.php;
10. Руцишин Н. М. Інтегральна оцінка ефективності функціонування торговельних підприємств та методи розрахунку інтегральних показників / Н.М. Руцишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.5. – С. 176-180.

УДК 336.02:336.13

Шулик Ю.В., к.е.н.

Національний університет «Острозька академія»

БЮДЖЕТНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ЗМІН

У статті розглядаються бюджетні стратегії України за 2010-2015 роки. Оцінені недоліки у їх формуванні та впровадженні. На основі показників бюджетної безпеки та нових стратегічних реформ, запропоновано бюджетні стратегії України, стратегічні цілі, тактичні заходи, що сприятимуть стабілізації бюджетної безпеки та можливості економічного зростання.

Ключові слова: бюджетна стратегія, бюджетна політика, бюджетна безпека, бюджетна програма.

The article deals with the budget strategy of Ukraine for 2010-2015. Author identifies weaknesses of budget strategy formation and implementation. Based on the indicators of budget

security and new political reforms progress author suggests budget strategy for Ukraine, strategic goals and tactical measures that will stabilize the fiscal security and present opportunities for economic growth.

Keywords: *budget strategy, budget policy, budget security, budget program.*

В статье рассматриваются бюджетные стратегии Украины в 2010-2015 годах. Оценены недостатки в их формировании и внедрении. На основе показателей бюджетной безопасности и новых стратегических реформ, предложены бюджетные стратегии Украины, стратегические цели, тактические мероприятия, которые будут способствовать стабилизации бюджетной безопасности и возможности экономического роста.

Ключевые слова: *бюджетная стратегия, бюджетная политика, бюджетная безопасность, бюджетная программа.*

Вступ. Для забезпечення розвитку держави крім програм реформ важливий вплив має виважена бюджетна стратегія, яка дасть можливість реалізувати усі заплановані заходи.

Показники стану бюджетної безпеки (табл. 1) відображають погіршення фінансового стану України. Так, в період фінансової кризи 2008-2010 років показники погіршились у 2-3 рази. Першопричиною стало зростання видатків Державного бюджету України у порівнянні до розвитку економіки: у 2008-2010 роках видатки зростали на 5-6 % швидше, ніж ВВП (видатки соціально-культурної сфери зростали на 9 % швидше до ВВП). Тому бюджетна політика 2011 року була спрямована на стримування інфляції, скорочення видатків бюджетів (зокрема, були заморожені соціальні видатки, скорочено кількість міністерств для зниження адміністративних витрат) та зростання ставок на підакцизні товари. Разом з тим були забезпечені заходи до підготовки до Євро-2012.

Таблиця 1

Показники стану бюджетної безпеки України протягом 2008-2014 років*

Індикатор	Роки						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 (III кв.)
1	2	3	4	5	6	7	8
Дефіцит Державного бюджету України, млрд. грн.	12,50	35,52	64,27	23,55	53,39	64,71	40,1
Відношення дефіциту державного бюджету України до ВВП, % (порогове значення 3%)	1,3	2,72	5,9	1,8	3,8	4,5	3,6
Відношення сукупного обсягу державного боргу до ВВП, % (порогове значення 60%)	19,9	34,6	39,5	36,0	36,6	40,2	86,2
Відношення загального обсягу зовнішнього боргу до ВВП, % (до 25%)	15,0	23,3	25,3	22,8	21,9	20,67	48,47

1	2	3	4	5	6	7	8
Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США (не більше 200)	402,1	579,3	759,0	821,8	847,0	894,79	970,3
Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, % (до 30%)	4,9	11,4	14,2	13,2	14,7	19,5	37,8

** Джерело: складено автором на основі даних Державної казначейської служби України [1], Міністерства фінансів України [2], Державного комітету статистики України [3]*

Бюджетні заходи залишились тактичними і у 2012 році ситуація погіршилась. Відбулось зростання загального обсягу державного боргу та дефіциту Державного бюджету України. Перевищуючи усі нормативи, показники держборгу України у 2014 році стали критичними: за 11 місяців 2014 року спостерігалось різке зростання суми боргу – на 77,6% до суми 2013 року. Разом з тим, за порівняльною оцінкою сум в доларах США, відзначаємо, що загальна сума державного та гарантованого державою боргу скоротилась від 73,11 млрд.дол.США у 2013 році до 69,34 млрд.дол.США на 30.11.2014 року, що пов'язано з девальвацією гривні. Ситуація погіршилась і у зв'язку зі зниженням ВВП на 5,1% за III квартали 2014 року.

Зважаючи на складний фінансовий стан держави постає важливе питання визначення недоліків у формуванні бюджетної стратегії, проведенні ефективної бюджетної політики України та визначення їх майбутніх перспектив.

Аналіз останніх досліджень. Питання бюджетної стратегії України було предметом дослідження С.О. Рибака. Бюджетне прогнозування розглядали В. Геєць, О. О. Молдован; бюджетний менеджмент – С. В. Михайленко. Значна частина науковців займаються питаннями бюджетної політики. Проте питання формування бюджетної стратегії України залишається відкритим у зв'язку з постійними змінами соціально-економічних програм і бюджетної політики.

Методика досліджень. Зважаючи на зміни програм дій уряду, Президента України, міністерств постає потреба оцінити нові можливості для формування бюджетної стратегії, визначити негативні чинники впливу і можливості застосування міжнародного досвіду.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає у визначенні ролі бюджетної стратегії для реалізації запланованих програм розвитку України та напрямів її впровадження.

Основна частина. Для забезпечення функціонування розвитку країни важливе значення має бюджетна політика. Залежно від напрямів її спрямування та часового терміну реалізації, виділяють бюджетну стратегію та бюджетну тактику. Дієвим чинником проведення усіх реформ держави є забезпечення їх реалізації фінансовими ресурсами. Для цього і застосовується бюджетна стратегія.

Бюджетна стратегія держави включає ряд заходів та дій перспективного характеру, які базуються на загальних соціально-економічних програмах та

здійснюються за допомогою управління бюджетною системою. Таким чином, бюджетна стратегія впливає на розвиток держави, її регіонів, галузей, громадян; на інвестиційну, соціальну, фінансову політики. С. Рибак визначає [4], що від бюджетної стратегії вимагається свого роду сталість, додержання обраного вектора, а від бюджетної тактики – еластичність, здатність гнучко адаптуватися до змін ситуації.

В Україні немає окремого документу, який визначає бюджетну стратегію держави. Немає і оголошених результатів, яких планують досягнути бюджетною політикою. Задеклароване середньострокове планування та прогнозування стосується більшою мірою прогнозу макропоказників на три роки. Проведення бюджетних програм щороку перезатверджуються. Тому напрямки бюджетної стратегії можна виділити лише з програм розвитку та на основі стратегічних реформ.

Слід зауважити, що з року в рік стратегічні орієнтири України змінюються. Якщо аналізувати стратегічні програми після фінансової кризи 2008-2010 року, то до 2014 року діяли такі документи: Закон України «Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік», Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу показників зведеного бюджету України за основними видами доходів, видатків і фінансування на 2011–2013 роки», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», Указ Президента України «Про Стратегію економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки», Програма економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», Концепція Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік.

Основні стратегічні цілі як напрямки бюджетної стратегії за досліджувані роки не змінювались і визначали такі заходи: стабілізацію державних фінансів, запровадження середньострокового планування, застосування програмно-цільового методу бюджетування, забезпечення економічного зростання, розбудову конкурентоспроможної економіки, підвищення стандартів життя для підтримки збалансованого розвитку держави, зміни до податкової політики для зростання доходів бюджету та зниження податкового навантаження, забезпечення стабільного соціального захисту та сприятливих умов для бізнесу, модернізацію інфраструктури, інше. Як тактичні цілі ці ж питання відображались в Основних напрямках бюджетної політики на ці роки. Задекларовані напрями програм не були виконані, часто суперечили між собою. Результативність дій державної влади не визначалась за ефективністю здійснених програм (на основі програмно-цільового методу).

В Україні існує значна кількість бюджетних програм та спостерігається нецільове використання коштів за їх реалізацію. Так, у 2009 році було надано

бюджетних призначень за 813 бюджетними програмами Державного бюджету України, у 2010 році — за 856 програмами, у 2011 році — за 921 програмами, у 2012 році — за 883 програмами, кількість яких згодом було оптимізовано до 560, а кількість головних розпорядників бюджетних коштів — з 96 до 82, через відсутність необхідного обсягу фінансових ресурсів для фінансування програм. Разом з тим, як показує досвід розвинених країн, ефективно контролювати розподіл бюджетних коштів Міністерство фінансів може лише за наявності 10-20 головних розпорядників таких коштів [5]. Крім цього, немає ефективного моніторингу за ефективністю проведених програм. В програмах зазначаються показники ефективності, які в більшості вимірюються сумою бюджетних коштів для здійснення цієї програми (яка часто завищена). Виконання програми не потребує оприлюднення та висновків їх результативності.

Щорічний проект державного бюджету, поданий в парламент Франції, містить цілі кожної програми (3-4 цілі для кожної програми) і показники їх досягнення (2-3 показника для кожної цілі), а також докладні обґрунтування виділення бюджетних коштів. Так, у Франції проект бюджету на 2011 рік включав 32 місії, що відповідають основним напрямкам державної політики, 123 програми і приблизно 600 підпрограм. Показники результативності програм відображають динаміку досягнення затверджених цілей програм. Методика розрахунку по кожному показнику також наводиться в проекті бюджету [6, с. 65].

Щодо стратегій розвитку Європейського Союзу в цілому, то була прийнята економічна стратегія «Європа-2020», яка покликана зробити ЄС економічно потужнішим, а громадян – заможнішими. Ця стратегія концентрується на ключових сферах, щодо яких потрібно діяти: знання та інновації, більш стала економіка, вища зайнятість та соціальне забезпечення [7, с. 4-8]. Тому бюджетною стратегією ЄС було визначено скорочення дефіциту країн (стратегія виходу з фінансової кризи). Так, за 2009-2013 роки вдалося скоротити загальний дефіцит у 2 рази (табл. 2). Проте в 2013 році в Словенії показник становив 14,7%, в Норвегії – 11,1%, в Греції – 12,7%. ЄС активно шукає можливості скорочення видатків на споживання та зростання інвестиційних видатків, ВВП. Зауважуємо, що ЄС визначає санкції для країн, які перевищують показники бюджетної та боргової безпеки, під які потрапляють і країни-лідери ЄС [8, 170-171].

Таблиця 2

Загальний державний дефіцит до ВВП за 2009-2013 роки, %*

Країна	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
1	2	3	4	5	6
ЄС (28 країн)	-6,9	-6,5	-4,4	-3,9	-3,3
Болгарія	-4,3	-3,1	-2	-0,8	-1,5
Чехія	-5,8	-4,7	-3,2	-4,2	-1,5
Німеччина	-3,1	-4,2	-0,8	0,1	0
Франція	-7,5	-7	-5,2	-4,9	-4,3

1	2	3	4	5	6
Угорщина	-4,6	-4,3	4,3	-2,1	-2,2
Польща	-7,5	-7,8	-5,1	-3,9	-4,3
Ромунія	-9	-6,8	-5,5	-3	-2,3
Словаччина	-8	-7,5	-4,8	-4,5	-2,8
Великобританія	-11,4	-10	-7,6	-6,1	-5,8

*Джерело: за даними [9]

Разом з тим, Україна лідирує в зростанні державних витрат на душу населення за 2001-2011 роки. За даними Євростату [10] державні витрати на душу населення України за досліджувані роки становили 6,9%, Польщі – 4,1%, Словаччини - 3,2%, Чехії – 2,8%, Німеччини – 0,7%, Франції – 2,9. Відзначаємо, що більше 90% загальної суми видатків в Україні використовувалися на споживання. Окрім цього, зростають видатки на обслуговування боргу та спостерігається незначне зростання видатків на економічну діяльність. Це свідчить про незбалансованість бюджету та відсутність інвестиційної складової бюджету.

У 17 з 28 країн ЄС у 2013 році рівень державного боргу згідно норми залишився вищим за допустимий. Лідерами Європи з боргового навантаження залишаються Греція, у якої держборг зріс до 175,1% відносно ВВП проти 157,2% 2012 року, Італія (132,6%), Португалія (129%) та Ірландія (123,7%), Франція (93,5%), Угорщина (80,3%). Враховуючи надзвичайно високе боргове навантаження низки європейських країн, обслуговування державного боргу обходиться їм набагато дешевше, ніж Україні. Якщо подивитися на німецькі євробонди, то їх прибутковість 1,5-1,6% в порівнянні з нашими 10-12%. Прибутковість десятирічних італійських бондів зараз складає близько 3% [11].

2014 рік був визнаний Європейським Союзом роком суворої економії. Проте було збережено зростання фінансування наукових проектів, освіти, інновацій і гуманітарної допомоги країнам Східної Європи. Так, понад 11 млрд. євро спрямовувалися на стимулювання зайнятості та нові робочі місця. Близько 40% видатків бюджету ЄС виділяються на підтримку сільського господарства.

Минулий рік вніс нові випробування для економіки України. Зважаючи на економічну ситуацію в державі, визначаємо такі негативні фактори, які впливають на формування нової бюджетної стратегії:

- нестабільна політична та воєнна ситуація (відповідно і зростання видатків на оборону);
- стагнація економіки;
- скорочення експортно-імпортних операцій;
- зниження купівельної спроможності населення;
- значний рівень тіньової економіки (показники 2014 року становили 46% від ВВП [12]);
- скорочення зайнятого населення;

- різке знецінення національної валюти;
- зростання соціальних виплат по втраті годувальника та у зв'язку з появою вимушених внутрішніх переселенців (станом на 23 лютого 2015 року, в областях України розміщено 1042100 вільнопереміщених осіб за даними Міністерства соціальної політики України [13]);
- зростання видатків на охорону здоров'я, протезування військових;
- значний дефіцит Пенсійного фонду України;
- зниження податкоспроможності місцевих бюджетів;
- погіршення рейтингу боргових паперів України (за даними американського видання Business Insider у 2013 році українські боргові папери - треті найризикованіші серед 50 країн).

Зважаючи на ці чинники, органам державної влади варто визначити напрями бюджетної стратегії: стримування, економічне зростання, стабілізація. Це забезпечить чіткість реалізованих дій та визначення їх ефективності.

Президент України та Уряд у 2014 році прийняли нові загальноукраїнські реформи, мета яких — європейські стандарти життя та гідне місце України в світі. Розроблена «Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [14] визначає понад 60 реформ та програм, які плануються для здійснення в Україні. Практично усі реформи впливають на державні фінанси. Так, реформою «Розвитку» є реформа фінансового контролю держави та стабілізації державного бюджету. Саме ця реформа визначає бюджетну стратегію держави. Планується досягти нормативних значень показників відношення загального державного боргу до ВВП та відношення загального дефіциту бюджету, включно із Нафтогазом, до ВВП до 3%. Однак досягнення всіх поставлених у плані цілей потребує систематичної та послідовної реалізації програм.

В грудні 2014 року КМУ була представлена програма дій на 2015-2018 роки [15]. Більшість напрямів діяльності впливають на бюджетну політику та визначають бюджетну стратегію держави. Зважаючи на значну дефіцитність державного бюджету, зростання інфляції, збільшення витрат на озброєння, основний напрям бюджетної стратегії уряду – зниження державних видатків, зокрема:

- зниження витрат державного сектору на 10% від ВВП;
- проведення модернізації енергетичної галузі (реорганізація НАК «Нафтогаз України», модернізація інфраструктури паливно-енергетичного комплексу, реалізація програми реформування вугільної галузі (приватизація 37 шахт, консервація 24 шахт, закриття 32 збиткових шахт);
- справедливе пенсійне забезпечення, скасування системи спеціальних пенсій,
- ліквідація неефективних соціальних пільг;
- фінансова автономія ВНЗ;

- трансформація та модернізація мережі лікарень та створення єдиної трирівневої системи.

В той же час доходи планують збільшити внаслідок:

- легалізації заробітних плат шляхом зменшення навантаження на фонд оплати праці;
- зниження податкового навантаження на малий та середній бізнес;
- зменшення обігу тіншової готівки;
- лідерства на світових ринках, стимулювання експорту, відкриття європейських ринків для українських виробників та поглиблення переробки;
- підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу на селі.
- масштабної прозорої приватизації державної власності за відповідних економічних умов.

Загалом ці реформи є стратегічними в розвитку держави. Зважаючи на них, Міністерство фінансів України визначило такі тактичні завдання на 2015 році [16]:

1) забезпечення стійкості, прозорості та передбачуваності бюджетної політики, оптимізація видаткової частини бюджету. Це буде досягнуто внаслідок удосконалення бюджетно-податкового законодавства в контексті децентралізації державної влади. Діяльність здійснюватиметься за принципом жорсткої економії та заходів мобілізації додаткових податків. Так, планують забезпечити стійкість державних фінансів та економічне зростання у середньостроковому періоді;

2) забезпечення управління державним та гарантованим державою боргом, забезпечення ефективності використання інвестиційних коштів бюджету. Дозволить залучити ресурси для забезпечення реформування економіки України.

Міністерство фінансів України відповідно проводить податкову реформу та забезпечує фінансову підтримку реформ освіти, охорони здоров'я, правоохоронної системи, оборони, інше. Урядом прийнято рішення посилити податкове навантаження на багатші верстви населення. Так, введено податок на об'єкти нерухомого майна (квартири понад 60 м² та будинки понад 120 м²) і на автомобілі з об'ємом двигуна понад 3 тис. см³. Однак дані податки абсолютно не враховують вартість об'єкта оподаткування. Позитивним є обмеження операцій щодо виведення валют в офшорні зони, проте введення податків на пасивні доходи спричинило відтік інвестицій з України.

Позитивом нових реформ є те, що реформи одразу заплановані на довгостроковий термін, середньостроковий термін та з тактичними напрямками відповідно. Разом з тим, кожний уряд запроваджує свій варіант реформ, що не дозволяє провести усі реформи, змінює їх цілі та не визначає ефективність проведення.

Для подолання зазначених проблем варто використати зарубіжний досвід. Так, із 1997 р. до 2002 р. значних успіхів в оздоровленні бюджету за допомогою чіткої середньострокової бюджетної стратегії досягла Болгарія. Розширення часових меж бюджетної політики сприяло у цій країні забезпеченню макроекономічної та фінансової стабілізації, зміцненню бюджету. Основною умовою успішного здійснення середньострокової бюджетної стратегії у Болгарії стало формування політичного консенсусу щодо її головних цілей з тією метою, щоб у випадку зміни уряду не припинялося виконання програми [17, с. 110]. С.М. Фролов наводить приклад Канади, де основна маса статей бюджету плануються на чотири роки, а щороку їх лише уточнюють. При цьому відхилення від того показника, що планувався з урахуванням інфляції, не повинно перевищувати 5%. Програми ж мають закінчений характер і плануються на весь термін їх дії [18].

Бюджетна стратегія Канади концентрується на управлінні державним боргом, Великобританії — на скороченні фінансування органів місцевого самоврядування, Угорщини — на фіскальну консолідацію, стимулювання зайнятості, підвищення конкурентоспроможності, зміцнення потенціалу зростання економіки, Румунії — на підвищенні ефективності державного управління і сприянні бізнес-середовищу [4, с. 43-44]. До цих визначених цілей уряди визначають заходи, які забезпечують реалізацію бюджетної стратегії. В програмах вказані чіткі показники та термін дії. Всі стратегії впливають на скорочення дефіцитності бюджетів, стимулювання інноваційних процесів.

Фінансовий стан України важкий і потребує значних реформ. Проте усі реформи варто розподілити в часі. Для стабілізації бюджетної безпеки України, вважаємо, що уряду варто визначити та проводити такі бюджетні стратегії:

1. Стратегія стабілізації. В рамках якої:

- сприяти скороченню дефіциту бюджетів;
- забезпечити макроекономічну стабілізацію;
- знизити борговий тягар;
- здійснити оптимізацію управлінських видатків та видатків на проведення економічних реформ.

Серед тактичних цілей варто:

- визначити ефективність бюджетних програм та встановлювати для кожного головного розпорядника коштів цілі, завдання та відповідні результати для їх досягнення, моніторингу та контролю, з посиленням відповідальності за їх виконання;
- скоротити неефективні видатки, перерозподілити їх на забезпечення пріоритетних завдань уряду;
- забезпечити ефективну і справедливую систему міжбюджетних відносин між державним та місцевими бюджетами (згідно до змін Бюджетного кодексу України);

- своєчасно і в повному обсязі виконати фінансові зобов'язання держави;
- забезпечити практику адресних форм соціальної підтримки населення.

2. Стратегія економічного зростання. В рамках якої:

- сформуванню сприятливий бізнес-клімат та сприяти розвитку суб'єктів господарювання;
- збільшити зайнятість населення;
- підняти рівень доходів населення;
- підвищити ефективність використання державних інвестицій у реальному секторі економіки;
- забезпечити реалізацію енергетичної реформи, розвиток оптових сільськогосподарських ринків.

Висновки. Отже, зважаючи на важкий стан бюджетної безпеки України та для реалізації запланованих економічних реформ, державній владі варто розподілити реформи відповідно до бюджетної стратегії. Варто законодавчо затвердити бюджетну стратегію, яка б сприймалась усіма політичними сторонами. Розподілити стратегічні завдання на два етапи: стратегію стабілізації, стратегію економічного зростання. Потребується інформаційна підтримка впровадження бюджетної стратегії для розуміння усіма суб'єктами господарювання напрямків змін, моніторинг та визначення наслідків, результатів. Це сприятиме стабілізації бізнес-клімату, покращенню інвестиційної привабливості, стабілізації соціальної сфери та зниженню тіньової економіки.

Список використаних джерел

1. Державна казначейська служба України [Уточнена інформація про виконання Державного бюджету України] [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23593>.
2. Статистичні матеріали по стану державного та гарантованого державою боргу України за станом на 31.12.2014 Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?&cat_id=392721&stind=1.
3. Соціально-економічний розвиток України (щомісячна інформація) Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Рибак С. Бюджетна стратегія: українські реалії та зарубіжний досвід [Текст] / С. Рибак // Економіка України : політико-економічний журнал. — 2011. — № 8. — С. 40-45.
5. Молдован О. О. Аналітична записка. Щодо оптимізації процесів бюджетного прогнозування та планування в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Молдован/ — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1089/>.

6. Азизова И.А. Бюджетирование, ориентированное на результат / И.А. Азизова// — Ташкент, 2010. — 144 с.

7. Михайленко С. В. Актуальні проблеми розвитку бюджетного менеджменту як науки і мистецтва / С. В. Михайленко // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 1(115). — С.4-8.

8. Шулик Ю. В. Виклики бюджетній політиці України в контексті євроінтеграції / Ю. В. Шулик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : збірник наукових праць / ред. кол.: І.Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. — Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. — Випуск 25. — С. 170–176.

9. General government deficit/surplus [Електронний ресурс]. — Режим доступу:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00127>.

10. Real government expenditures per capita in US \$ PPP (2001 and 2011). OECD National Accounts Statistics (database) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2013/government-expenditures-per-capita-2011_gov_glance-2013-graph49-en.

11. Інфографіка: держборг єврозони продовжує бити рекорди [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/nation/1369986-infografika-derzhborg-evrozoni-prodovzhue-bitirekordi>.

12. Мойсеєнко О. Інфографіка: тіньова економіка в Європі й Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/nation/1381353-infografika-tinova-ekonomika-v-evropi-j-ukrayini>.

13. Динаміка внутрішніх переміщень в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://unhcr.org.ua/en/2011-08-26-06-58-56/news-archive/2-uncategorized/1293-vnutrishno-peremishcheni-osobi>.

14. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/32046.html>.

15. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-viii>.

16. Стратегічний план діяльності Міністерства фінансів України на 2015 бюджетний рік та два бюджетних періоди, що настають за плановим (2016–2017 роки): Наказ Міністерства фінансів України 16 жовтня 2014 року № 1052 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/file/link/403777/file/plan.pdf>.

17. Лебеда Г. Б. Податково-бюджетна політика та економічне зростання / Г. Б. Лебеда // Економіка і прогнозування. — 2002. — № 1. — С. 93–101.

18. Фролов С.М. Дослідження проблем організації і реалізації бюджетного процесу в Україні [Електронний ресурс] /С. М. Фролов / — Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/8043/3/a.r.9.pdf>

УДК 332.146.2: 339.174

Ярмош О.В., к.ф.-м.н., доцент
Українська інженерно-педагогічна академія

ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ РЕГІОНУ

У статті розглянуто підхід до оцінки іміджу регіонів з позиції їх виставкової активності (ефективності виставкової діяльності); запропоновано алгоритм проведення такої оцінки. Наведено результати оцінки іміджу восьми регіонів України, для яких отримано регресійну модель залежності іміджу від факторів виставкової активності регіону.

Ключові слова: виставкова діяльність, виставкова активність, імідж регіону, алгоритм оцінювання, регресійна модель.

The article considers the approach to an image regions' estimation in terms of their exhibition activity (efficiency exhibition activities), the estimation algorithm. The results of estimation the image of the eight regions of Ukraine are shown, for which a regression model based on the factors of image exhibition activity in the region is construct.

Keywords: exhibition activities, exhibition activity, estimation algorithm, image of region, regression model.

В статье рассмотрен подход к оценке имиджа регионов с позиции их выставочной активности (эффективности выставочной деятельности), предложен алгоритм проведения такой оценки. Приведены результаты оценки имиджа восьми регионов Украины, для которых получено регрессионную модель зависимости имиджа от факторов выставочной активности региона.

Ключевые слова: выставочная деятельность, выставочная активность, алгоритм оценивания, имидж региона, регрессионная модель.

Вступ. Позитивний імідж регіону є надзвичайно важливою та актуальною сьогодні проблемою, оскільки утримання та розвиток наявних виробничих потужностей в регіоні вимагає великих фінансових інвестицій з боку бізнесу України та іноземних держав, для яких імідж регіону є одним із основоположних факторів. Позитивний імідж регіону сприяє його розвитку, що для сучасного населення є важливим зі сторони подолання соціальних, економічних та політичних проблем.

Важливим інструментом формування позитивного іміджу регіону є ефективна виставкова діяльність, що визначає і рівень соціально-економічного